

บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย

ในบทที่ผ่านมาได้กล่าวถึงแนวความคิดเชิงทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสมมติฐานในการวิจัย ในบทนี้จะได้กล่าวถึงระเบียบวิธีการวิจัยซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

- วิธีการวัดตัวแปรต่าง ๆ
- ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง
- วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- สถิติที่ใช้ในการเก็บวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวัดตัวแปรต่าง ๆ

(1) ปรีธานทางอาชีพ หมายถึงอาชีพใดอาชีพหนึ่งที่บุคคลปรารถนาจะทำตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้โดยมีต้องคำนึงถึงเงื่อนไขใด ๆ การจัดระดับปรีธานทางอาชีพต่าง ๆ ได้ยึดถือการจัดอันดับเกียรติภูมิทางอาชีพ (occupational prestige) เป็นหลัก การจัดอันดับเกียรติภูมิทางอาชีพในต่างประเทศจัดทำโดย North and Hatt เพื่อเสนอต่อศูนย์วิจัยความคิดเห็นในชาติของสหรัฐอเมริกา ด้วยการเลือกชาวอเมริกันมาเป็นตัวแทน โดยกรสุ่มตัวอย่างและให้ชาวอเมริกันเหล่านั้นจัดอันดับอาชีพ 90 ชนิด ว่าอาชีพใดเป็นอาชีพที่มีลำดับชั้นดีที่สุดในลำดับที่ 100 ค่ะแนน ค่อนข้างต่ำ และต่ำ โดยให้คะแนนอาชีพที่จัดว่าดีที่สุดในลำดับที่ 100 ค่ะแนน อาชีพที่มีลำดับต่ำที่สุดในลำดับที่ 20 ค่ะแนน ผลการศึกษาพบว่าอาชีพผู้พิพากษาศาลสูงของสหรัฐอเมริกาเป็นอาชีพที่ได้รับการจัดลำดับให้อยู่ในระดับสูงที่สุด และอาชีพช่างรองเท้าเป็นอาชีพที่มีลำดับชั้นต่ำที่สุด (Lipset and Bendix, 1958:411-426)

Sorokin (1964) ได้กล่าวถึงการจัดลำดับอาชีพว่า อาชีพที่สำคัญ เช่น อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ในการจัดระเบียบเพื่อความอยู่รอดของกลุ่ม หรืออาชีพที่ต้องใช้สติปัญญาในระดับสูง ควรจะถูกจัดไว้ในลำดับสูง

Skinner (1975 อ้างใน จุไรลักษณ์ กังเทียม, 2528:40) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ที่ใช้จัดแบ่งกลุ่มอาชีพโดยเรียงลำดับจากสูงไปต่ำในสังคมไทยไว้ ดังนี้ อาชีพที่สังคมยกย่อง

และให้เกียรติภูมิสูงจะถูกจัดไว้ในลำดับแรก โดยเฉพาะในสังคมไทย อาชีพที่ได้รับการยกย่องมาก คือ อาชีพรับราชการและทหาร และถ้าอาชีพใดที่ต้องการผู้มีความรู้ความสามารถสูงหรือต้องการใช้สติปัญญาสูง อาชีพนั้นจะถูกจัดไว้ในลำดับต้น

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงปณิธานทางอาชีพของนักศึกษานิติศาสตร์ เป็นการศึกษาอาชีพเพียงประเภทเดียว คือ อาชีพที่ใช้วิชากฎหมาย อันได้แก่

- อาจารย์สอนกฎหมาย
- ผู้พิพากษา
- นิติกร
- ทนายความ
- ที่ปรึกษากฎหมาย
- อัยการ
- ตำรวจ
- นายทหารพระธรรมนูญ

อย่างไรก็ตาม ในสังคมไทยอาชีพประเภทที่ใช้วิชากฎหมายนี้ เป็นอาชีพที่ถูกนิยามว่ามีเกียรติภูมิในลำดับสูง แต่ภายในกลุ่มอาชีพเองยังไม่มีผู้ใดจัดว่าอาชีพใดมีระดับสูง-ต่ำกว่ากันไว้อย่างเป็นทางการ ผู้วิจัยจึงให้นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจัดอันดับเกียรติภูมิอาชีพต่าง ๆ แต่เนื่องจากว่าอาชีพที่ใช้วิชากฎหมายเหล่านี้ แต่ละอาชีพมีตำแหน่งแตกต่างกัน และตำแหน่งต่าง ๆ ที่อยู่ในสายอาชีพเดียวกันก็มีเกียรติภูมิที่แตกต่างกันด้วย เพื่อแก้ปัญหาคำถามที่ผู้วิจัยได้นำเอาตำแหน่งสูงสุดของแต่ละอาชีพมาให้นักศึกษานิติศาสตร์จัดอันดับเกียรติภูมิ ตามความคิดเห็นว่าตำแหน่งสูงสุดของอาชีพใดควรมีเกียรติภูมิอันดับ 1, 2 และ 3 ตำแหน่งสูงสุดของแต่ละอาชีพ ได้แก่

- ศาสตราจารย์ทางกฎหมาย
- ประธานศาลฎีกา
- หัวหน้านิติกร
- เจ้าของสำนักงานทนายความ
- หัวหน้าที่ปรึกษากฎหมายของบริษัทห้างร้านขนาดใหญ่
- อธิบดีกรมอัยการ
- อธิบดีกรมตำรวจ

- เจ้ากรมพระธรรมนูญทางทหาร
- เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

ต่อจากนั้นให้คะแนนตำแหน่งสูงสุดของอาชีพต่าง ๆ ดังนี้

- ตำแหน่งสูงสุดที่ถูกพิจารณาว่ามีเกียรติภูมิอันดับ 1 ให้ 3 คะแนน
- ตำแหน่งสูงสุดที่ถูกพิจารณาว่ามีเกียรติภูมิอันดับ 2 ให้ 2 คะแนน
- ตำแหน่งสูงสุดที่ถูกพิจารณาว่ามีเกียรติภูมิอันดับ 3 ให้ 1 คะแนน

หลังจากนั้นรวมคะแนนที่ได้ จัดระดับเกียรติภูมิทางอาชีพสูงต่ำตามระดับคะแนน การจัดระดับเกียรติภูมิทางอาชีพในลักษณะนี้จึงมีลักษณะอัตวิสัย (subjective) ซึ่งเป็นการจัดเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้เท่านั้น ในการศึกษาต่อไป อาจไม่ใช่เกณฑ์การจัดแบบนี้ก็ได้ เมื่อจัดระดับคะแนนแล้ว ปรากฏว่า¹¹

อาชีพที่มีระดับเกียรติภูมิสูงประกอบด้วย

- ประธานศาลฎีกา อธิบดีกรมอัยการ ศาสตราจารย์ทางกฎหมาย

อาชีพที่มีระดับเกียรติภูมิปานกลาง ประกอบด้วย

- หัวหน้าที่ปรึกษาทนายความ อธิบดีกรมตำรวจ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

อาชีพที่มีระดับเกียรติภูมิต่ำ ประกอบด้วย

- หัวหน้านิติกร เจ้าของสำนักงานทนายความ เจ้ากรมพระธรรมนูญทางทหาร

นักศึกษาที่ตกเป็นกลุ่มตัวอย่าง เลือกอาชีพใดที่อยู่ในสายงานเดียวกันกับตำแหน่งสูงสุดดังกล่าว ก็จะมีระดับปนิธานทางอาชีพตามลำดับเกียรติภูมิของกลุ่มอาชีพนั้น ปนิธานทางอาชีพวัดจากคำถามว่า " ถ้าท่านมีอิสระในการเลือกประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ทางกฎหมายโดยตรง โดยไม่ต้องคำนึงถึงขีดความสามารถของท่านและเงื่อนไขอย่างอื่นแล้ว อาชีพที่ท่านปรารถนาจะประกอบมากที่สุดคืออะไร "

นอกจากนั้นยังได้ถามถึงความคาดหวังทางอาชีพ (occupational expectation) ซึ่งหมายถึงอาชีพที่นักศึกษาต้องการจะประกอบ โดยได้คำนึงถึงเงื่อนไขและองค์ประกอบต่าง ๆ

¹¹ การจัดระดับเกียรติภูมิของอาชีพต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะคล้ายคลึงกันกับผลที่ได้จากการทดสอบก่อน (pretest)

เช่น ความสามารถ แล้ว เพื่อที่จะได้เปรียบเทียบระหว่างอาชีพที่เขาปรารถนาจะประกอบมากที่สุดกับอาชีพที่เขาสามารถจะทำได้ ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร โดยจะมีการจัดระดับเช่นเดียวกับปนิธานทางอาชีพ

(2) แรงจูงใจแฝงสัมฤทธิ์ การวัดค่าแรงจูงใจแฝงสัมฤทธิ์ในระยะแรก ๆ นั้นใช้การสร้างจินตภาพ (Thematic Apperception Test) ซึ่งเริ่มต้นโดย Murray (1938) ต่อจากนั้น McClelland และคณะ (1953) ได้พัฒนาวิธีการสร้างจินตภาพเป็นเครื่องวัดแรงจูงใจแฝงสัมฤทธิ์นี้สะท้อนให้เห็นอิทธิพลของจิตไร้สำนึก McClelland ตั้งสมมติฐานว่า ถ้าบุคคลมีความโน้มเอียงไปทางอยากทำอะไรให้สัมฤทธิ์ผล เขาก็จะแสดงออกมาด้วยการสร้างจินตภาพ โดยเขาไม่รู้ตัวว่าเขากำลังพูดถึงตัวเอง วิธีการทดลอง คือ ให้กลุ่มตัวอย่างดูภาพ 3 ภาพ แล้วให้เขียนเรื่องราวสั้น ๆ บรรยายภาพทั้ง 3 นั้น แต่ละภาพรวมเวลา 5 นาที

ภาพที่ 1 ขณะกำลังทำงาน เป็นภาพชาย 2 คนอยู่ที่เครื่องกล

ภาพที่ 2 ขณะกำลังศึกษา เป็นภาพเด็กชายนั่งที่โต๊ะมีหนังสือวางอยู่ตรงหน้า

ภาพที่ 3 ขณะที่พ่อลูกอยู่ด้วยกัน

เรื่องที่เขียนกำหนดให้เป็นการบรรยายในขอบเขตของคำถาม 4 ข้อ คือ

- 1) อะไรกำลังเกิดขึ้น บุคคลในภาพคือใคร
- 2) มีอะไรเกิดขึ้นแล้วก่อนสถานการณ์อันนี้
- 3) บุคคลกำลังคิดอะไร
- 4) อะไรจะเกิดขึ้น

ถ้าหากผู้ตอบบรรยายจินตภาพเกี่ยวกับความบากบั่นในการทำงาน การวางแผนงานให้รอบคอบเพื่อผลสัมฤทธิ์ของบุคคลที่ปรากฏในภาพ เขาก็จะได้รับคะแนนแรงจูงใจแฝงสัมฤทธิ์สูง ถ้าบรรยายเกี่ยวกับความสำเร็จในงานเป็นส่วนน้อย เขาก็จะได้คะแนนแรงจูงใจแฝงสัมฤทธิ์ต่ำ

แต่ในการศึกษาครั้งนี้ ได้สร้างแบบสอบถามวัดแรงจูงใจแฝงสัมฤทธิ์ โดยดัดแปลงจากแบบสอบถามของ Mehrabian (1968, 1969) ; Hermans (1970) ; Smith (1973) และ Ray (1980) แล้วสร้างให้เป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale)

ลักษณะข้อคำถาม (items) ของ Mehrabian นั้นสร้างขึ้นโดยอาศัยลักษณะ

7 ประการ ของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ได้แก่

- 1) ตั้งระดับปณิธานตามความเป็นจริงและชอบงานที่มีความเสี่ยงปานกลาง
- 2) มีความรู้สึกที่ดีเมื่อประสบความสำเร็จมากกว่าความรู้สึกที่ไม่ดีเมื่อล้มเหลว
- 3) ความเป็นอิสระ ไม่อ่อนไหวต่อการชักจูงของผู้อื่น มีพฤติกรรมแบบไม่คล้อยตาม
- 4) สามารถอดได้ รอได้ แม้ว่าผลที่ได้จะอยู่ในระยะยาว
- 5) ชอบงานหรือกิจกรรมที่ต้องใช้ทักษะหรือการแข่งขันมากกว่า
- 6) เล็งเห็นการณ์ไกล คิดถึงอนาคตมากกว่าอดีตและปัจจุบัน
- 7) ชอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสัมฤทธิ์ผล

สำหรับลักษณะข้อคำถามของแบบสอบถามของ Hermans (1970 อ้างใน สุวรรณ ภาควัตชัย, 2526) สร้างขึ้นโดยอาศัยลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง 10 ประการ ซึ่งเขาประยุกต์มาจากเครื่องมือวัดแบบ TAT สำหรับผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง คือ

- 1) มีระดับความมุ่งหวังสูง แต่ไม่เกินขอบเขตความสามารถ
- 2) มีความหวังในการทำงานว่าจะสำเร็จสูง แม้ว่าผลของการกระทำจะขึ้นอยู่กับโชค
- 3) มีความพยายามต่อสู้เพื่อเลื่อนฐานะให้สูงขึ้น
- 4) มีความอดทน อดกลั้นในการทำงานที่มีความยากปานกลางได้เป็นเวลานาน ๆ
- 5) ในขณะที่ทำงาน แม้ว่าจะถูกขัดจังหวะก็พยายามทำต่อไปจนสำเร็จ
- 6) มีความรู้สึกว่าเวลาเป็นสิ่งที่ผ่านไปอย่างรวดเร็ว
- 7) เป็นคนมุ่งอนาคตสูง
- 8) จะเลือกผู้ร่วมงานที่มีความสามารถ
- 9) ทำงานให้ดีที่สุดเพื่อจะได้เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น
- 10) ทำงานต่าง ๆ ให้ได้ดี

รองศาสตราจารย์
แผนกอิสระสังคมวิทยา

ส่วนแบบสอบถามของ Smith และ Ray นั้น มิได้มีการแยกลักษณะของข้อคำถามไว้ อย่างชัดเจน แบบวัดในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย 13 ข้อความ (ดูภาคผนวก ก แบบสอบถามตอนที่ 4) การให้คะแนนได้ให้คะแนนจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้

คำถามที่มีลักษณะเป็นบวก

เป็นจริงมากที่สุด	5	คะแนน
เป็นจริงมาก	4	คะแนน

เป็นจริงปานกลาง	3	คะแนน
เป็นจริงน้อย	2	คะแนน
ไม่เป็นจริงเลย	1	คะแนน
คำถามที่มีลักษณะ เป็นลบ		
เป็นจริงมากที่สุด	1	คะแนน
เป็นจริงมาก	2	คะแนน
เป็นจริงปานกลาง	3	คะแนน
เป็นจริงน้อย	4	คะแนน
ไม่เป็นจริงเลย	5	คะแนน

ลักษณะอีกประการหนึ่งของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์คือ ความกลัวความล้มเหลว มาตรการที่ใช้ในการศึกษาตัดแปลงมาจากมาตรวัดความวิตกกังวล (Test Anxiety Questionnaire =TAQ) ของ Mandler-Sarason (1952) ประกอบด้วย 7 ข้อความ การให้คะแนนมีลักษณะเช่นเดียวกับมาตรวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ภาคผนวก ก แบบสอบถามตอนที่ 4)

เครื่องมือวัดที่สร้างขึ้นดังกล่าวได้นำไปทดสอบก่อน (pretest) เพื่อหาค่าความเชื่อถือก่อนที่จะนำไปใช้จริง การทดสอบเครื่องมือวัดนี้ได้ใช้ทดสอบกับนักศึกษานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหงจำนวน 30 คน ข้อมูลที่รวบรวมมาได้นำไปตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยนำแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างไปทดสอบหาค่า Reliability Coefficient (alpha) ทั้งนี้เพื่อดูว่าข้อมูลที่ได้มาสอดคล้องกันหรือไม่ (internal consistency) ถ้าสอดคล้องกันทำให้มั่นใจในคุณภาพของมาตรวัดมากขึ้น สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการพิจารณาตัดข้อความบางข้อความออก คือ ค่า corrected item-total correlation (คือค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อความนั้น ๆ กับคะแนนรวมของข้อความทั้งหมดของมาตรวัดตัวแปรหนึ่ง ๆ ภายหลังจากนำเอาคะแนนของตัวมันเองออกไปจากคะแนนรวมของข้อความทั้งหมด) โดยจะตัดข้อความที่มีค่า corrected item-total correlation ต่ำออกจากการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของมาตรวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความกลัวความล้มเหลว ปรากฏว่าได้ค่า reliability coefficient (α) ของมาตรวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ = .824 ค่า reliability coefficient (α) ของมาตรวัดความกลัวความล้มเหลว = .650 (ดูภาคผนวก ค)

การแบ่งกลุ่ม

ข้อความที่ใช้วัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีจำนวน 13 ข้อความ คะแนนรวมของทุกข้อความ คือ 13-65 การจัดแบ่งกลุ่มช่วงคะแนน ได้จัดเป็น 2 กลุ่ม ใช้เกณฑ์การจัดกลุ่มโดยใช่ Percentile ที่ 50 ถ้าใช้วิธีการแบ่งให้แต่ละกลุ่มมีช่วงคะแนนเท่า ๆ กันทั้ง 2 กลุ่มแล้ว ปรากฏว่าทำให้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในบางกลุ่มมีน้อยเกินไปไม่อาจนำมาทดสอบด้วย ไคสแควร์ได้ ดังนั้นตัวอย่างที่ได้คะแนนระหว่าง

13-48 คะแนน ถือว่า เป็นกลุ่มที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

49-65 คะแนน ถือว่า เป็นกลุ่มที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง

สำหรับมาตรวัดความกลัวความล้มเหลวประกอบด้วยข้อความ 7 ข้อความ คะแนนรวมของทุกข้อความ คือ 7-35 การจัดแบ่งกลุ่มคะแนนได้จัดเป็น 2 กลุ่ม ถ้าใช้วิธีการแบ่งเป็น 2 กลุ่มให้แต่ละกลุ่มมีช่วงคะแนนเท่า ๆ กันทั้ง 2 กลุ่มแล้ว ปรากฏว่าทำให้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในบางกลุ่มมีน้อยเกินไปไม่อาจนำมาทดสอบด้วยไคสแควร์ได้ จึงได้พิจารณาเกณฑ์การวัดกลุ่มโดยใช่ Percentile ที่ 50 ดังนั้น ตัวอย่างที่ได้คะแนนระหว่าง

7-23 คะแนน ถือว่า เป็นกลุ่มที่มีความกลัวความล้มเหลวต่ำ

24-35 คะแนน ถือว่า เป็นกลุ่มที่มีความกลัวความล้มเหลวสูง

เนื่องจากการวิเคราะห์เกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้นจะต้องพิจารณาทั้งแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความกลัวความล้มเหลวพร้อมกัน ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างจะมีบุคคล 4 ประเภท คือ

- 1) บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและความกลัวความล้มเหลวต่ำ
- 2) บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำและความกลัวความล้มเหลวสูง
- 3) บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำและความกลัวความล้มเหลวต่ำ
- 4) บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและความกลัวความล้มเหลวสูง

เมื่อจัดเป็น 4 ประเภทดังกล่าวแล้ว นำมาจัดใหม่ตามผลงานของ Weiner (1980: 197) เขาได้จัดบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความกลัวความล้มเหลวต่างกันใหม่เป็นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์รวม (resultant achievement motivation) ได้แก่ บุคคลที่มี

1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์รวมสูง หมายถึงบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและความกลัวความล้มเหลวต่ำ

2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์รวมปานกลาง หมายถึงบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและความกลัวความล้มเหลวสูง และบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำและความกลัวความ

ลุ่มเหลวต่ำ

3) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์รวมต่ำ หมายถึงบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำและความกลัวความล้มเหลวสูง

การจัดแบบนี้มีข้อบกพร่องอยู่ประการหนึ่ง คือ บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์รวมปานกลางนั้น มีลักษณะแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาครั้งนี้ ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์รวมปานกลางนั้น ส่วนมากเป็นบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำและความกลัวความล้มเหลวต่ำ

(3) โอกาสในการเข้าสู่อาชีพ หมายถึง การเล็งเห็นโอกาสในการเข้าสู่อาชีพที่นักศึกษารายรณจะประกอบว่ามีมาก-น้อยเพียงใด ข้อความที่ใช้วัดโอกาสในการเข้าสู่อาชีพมีจำนวน 4 ข้อความ (ดูภาคผนวก ก ตอนที่ 2) คะแนนรวมของทุกข้อความ คือ 4-20 คะแนน จัดแบ่งเป็น 3 กลุ่ม โดยใช้ Percentile ที่ 33 และ Percentile ที่ 66 คือ

12-20 คะแนน ถือว่า โอกาสในการเข้าสู่อาชีพมีมาก

8-11 คะแนน ถือว่า โอกาสในการเข้าสู่อาชีพมีปานกลาง

4-7 คะแนน ถือว่า โอกาสในการเข้าสู่อาชีพมีน้อย

(4) ค่าของสิ่งล่อใจในอาชีพ หมายถึง ความสำคัญที่บุคคลให้กับสิ่งล่อใจต่าง ๆ ที่บุคคลคาดหวังว่าจะได้รับจากอาชีพที่ให้วิชากฎหมายที่ตนเลือก สิ่งล่อใจแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) สิ่งล่อใจภายนอก ได้แก่ รายได้ ผลประโยชน์อื่น ๆ เกียรติยศ ชื่อเสียง ความมั่นคง อำนาจ

2) สิ่งล่อใจภายใน ได้แก่ ความมีอิสระ

ข้อความที่ใช้วัดค่าของสิ่งล่อใจในอาชีพ ประกอบด้วย 8 ข้อความ (ดูภาคผนวก ก ตอนที่ 3) คะแนนรวมของทุกข้อความ คือ 8-40 คะแนน จัดแบ่งเป็น 3 กลุ่ม โดยใช้ Percentile ที่ 33 และ Percentile ที่ 66 เป็นเกณฑ์ คือ

9-25 คะแนน ถือว่า ค่าของสิ่งล่อใจในอาชีพต่ำ

26-30 คะแนน ถือว่า ค่าของสิ่งล่อใจในอาชีพปานกลาง

31-40 ค่ะ แน่น ถือว่า ค่าของสิ่งล่อใจในอาชีพสูง

(5) ตัวแปรเบื้องต้นหรือลักษณะภูมิหลัง มีการจัดและการแบ่งกลุ่มดังนี้

ก. ระดับการศึกษาของบิดา

- ต่ำ (ไม่ได้เรียนหนังสือ - ประถมศึกษา)
- ปานกลาง (มัธยมศึกษา - ปวส.)
- สูง (ปริญญาตรีขึ้นไป)

ข. อาชีพของบิดา วัดได้จากคำถามตอนที่ 1 ข้อ 6,7 ข้อคำถามประกอบด้วย
ตัวเลือกดังนี้

- 1) ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ โปรดระบุตำแหน่ง.....
- 2) บริษัทเอกชน โปรดระบุตำแหน่ง
 - 2.1 เจ้าของกิจการ
 - 2.2 บริหาร
 - 2.3 ไม่ใช่ผู้บริหาร ระบุ.....
 - 2.4 อื่น ๆ ระบุ.....
- 3) ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม โปรดระบุตำแหน่ง
 - 3.1 เจ้าของกิจการ
 - 3.2 บริหาร
 - 3.3 ไม่ใช่ผู้บริหาร ระบุ..
 - 3.4 อื่น ๆ ระบุ.....
- 4) กรรมกรรับจ้างทั่วไป
- 5) เกษตรกร ประเภท
 - 5.1 เช่าที่ดินทำกิน
 - 5.2 มีที่ดินทำกินของตนเอง
 - 5.3 เจ้าของฟาร์มขนาดใหญ่
- 6) ประกอบธุรกิจขนาดเล็ก
- 7) ค้าขายในร้านเล็ก ๆ ของตนเอง
- 8) รับจ้างทำของภายในบ้าน
- 9) ประกอบอาชีพอิสระ เช่น แพทย์ สถาปนิก วิศวกร ฯลฯ
- 10) อื่น ๆ ระบุ.....

การให้คะแนน โดยการนำมาจัดเป็นคะแนน 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน 5 คะแนน ประกอบด้วย

- ข้าราชการตั้งแต่ซี 8 ขึ้นไป รัฐวิสาหกิจระดับตั้งแต่ผู้อำนวยการกองขึ้นไป
- บริษัทเอกชน -เจ้าของกิจการ
- โรงงานอุตสาหกรรม -เจ้าของกิจการ
- เกษตรกร -เจ้าของฟาร์มขนาดใหญ่

คะแนน 4 คะแนน ประกอบด้วย

- ข้าราชการตั้งแต่ซี 6-7 รัฐวิสาหกิจระดับหัวหน้าฝ่าย
- บริษัทเอกชน -บริหาร, หัวหน้าฝ่าย, หัวหน้าแผนก
- เจ้าของธุรกิจขนาดเล็ก
- ประกอบวิชาชีพอิสระ

คะแนน 3 คะแนน ประกอบด้วย

- ข้าราชการตั้งแต่ซี 3-5 รัฐวิสาหกิจระดับประจำแผนก
- รับจ้างทำของภายในบ้าน
- เกษตรกรที่มีที่ดินเป็นของตนเอง
- ลูกจ้างบริษัท - โรงงาน ระดับหัวหน้างาน
- ค้าขายในร้านเล็ก ๆ ของตนเอง
- พนักงานขาย

คะแนน 2 คะแนน ประกอบด้วย

- ข้าราชการตั้งแต่ซี 1-2
- กรรมกรในโรงงานหรือลูกจ้างระดับเสมียนพนักงาน หรือคนคุมคนงาน
- เสมียนพนักงานในบริษัทเอกชน
- เกษตรกรเช่าที่ดินทำกิน

คะแนน 1 คะแนน ประกอบด้วย

- กรรมกรรับจ้างทั่วไป
- กรรมกรโรงงานที่ไม่ใช้ทักษะ
- ลูกจ้างตามบ้าน

- ค. ความสามารถทางการเรียน วัดจากระดับเกรดเฉลี่ย (หรือเปอร์เซ็นต์) ของภาคหลังสุด แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ
- เกรดเฉลี่ย 1.00-1.99 หรือ ต่ำกว่าร้อยละ 60 ถือว่า มีความสามารถทางการเรียนระดับต่ำ
 - เกรดเฉลี่ย 2.00-2.99 หรือ ร้อยละ 60-69 ถือว่า มีความสามารถทางการเรียนระดับปานกลาง
 - เกรดเฉลี่ย 3.00-4.00 หรือ ร้อยละ 70 ขึ้นไป ถือว่ามีความสามารถทางการเรียนระดับดี

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 ของคณะนิติศาสตร์ในมหาวิทยาลัย/วิทยาลัยปิดของรัฐและเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร เหตุที่เลือกประชากรกลุ่มนี้ก็เพราะได้ยึดถือขั้นตอนในการเลือกอาชีพ ซึ่งจัดแบ่งไว้โดย Ginzberg และคณะ (1951) ดังนี้

(1) เลือกอย่างเพ้อฝัน (fantasy period) ในขั้นตอนนี้บุคคลยังไม่สามารถที่จะรู้ถึงช่องทางและโอกาสของอาชีพได้อย่างแท้จริง เป็นระยะที่บุคคลมีแต่ความเพ้อฝันเกี่ยวกับอาชีพขาดการคิดคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงของอาชีพ เช่น ลักษณะงานที่ทำ มักคิดว่าตนเองสามารถที่จะเข้าสู่อาชีพนั้นได้ ขั้นตอนนี้เริ่มตั้งแต่วัยเด็กจนถึงอายุประมาณ 11 ปี

(2) เลือกอย่างลองเลือก (tentative period) เริ่มตั้งแต่อายุประมาณ 11 ปี ในขั้นนี้บุคคลจะเริ่มรู้ถึงอนาคตของการตัดสินใจเลือกอาชีพนั้น พยายามที่จะเรียนรู้และให้ความสนใจในอาชีพอย่างจริงจัง

(3) เลือกตามความเป็นจริง (realistic period) เริ่มตั้งแต่อายุ 17 ปีขึ้นไป ในขั้นตอนนี้บุคคลได้คำนึงถึงโลกของอาชีพที่ตนต้องการและความเป็นไปได้ที่ตัวเองจะเข้าไปสู่อาชีพนั้นว่าจะต้องผ่านขั้นตอนอะไรบ้าง เป็นขั้นตอนที่จะนำไปสู่การเลือกอาชีพที่แท้จริง

ฉะนั้นนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยจึงเป็นบุคคลที่อยู่ในขั้นตอนที่เลือกอาชีพตามความเป็นจริงและนักศึกษาปีที่ 4 ซึ่งจะจบออกไปประกอบอาชีพก็เป็นประชากรที่เหมาะสม

การสุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยเลือก

เอากรุงเทพมหานคร เป็นจังหวัดที่ใช้ในการศึกษา และเลือกมหาวิทยาลัย/วิทยาลัยปิด ทั้งนี้เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะที่ไม่แตกต่างกันมากในเรื่องสถานภาพ เนื่องจากมหาวิทยาลัยเปิดมีนักศึกษาที่ประกอบอาชีพแล้ว และที่เลือกทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชนก็เพื่อเป็นการกระจายประชากร เพื่อให้เป็นตัวแทนกลุ่มที่จะประกอบอาชีพที่ใช้วิชากฎหมาย และเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ คือศึกษาเฉพาะนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จึงมีมหาวิทยาลัย/วิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 4 แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ และวิทยาลัยศรีปทุม

เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จึงจำเป็นต้องสุ่มตัวอย่างจากชั้นเรียน (วิชาเรียน) ที่มีนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ลงทะเบียนเรียนมากที่สุด แห่งละหนึ่งห้องเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ได้ตัวอย่างซ้ำ เนื่องจากนักศึกษาสามารถลงทะเบียนวิชาเรียนได้หลายวิชา

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย -

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และการเลือกประกอบอาชีพ จำนวน 14 ข้อ
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดโอกาสในการเข้าสู่อาชีพ จำนวน 4 ข้อ
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดค่าของสิ่งล่อใจในอาชีพ จำนวน 8 ข้อ
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความกลัวความล้มเหลว จำนวน 20 ข้อ

การสร้างแบบสอบถามได้อาศัยแนวความคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐาน และปรับปรุงให้เหมาะสมกับการวิจัยครั้งนี้ และได้ให้อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ได้ขอความร่วมมือจากโครงการปริญญาโทสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ให้ออกหนังสือถึงคณบดีคณะนิติศาสตร์ทุกสถาบันดังกล่าว เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จากแบบสอบถามที่ให้กลุ่มตัวอย่างตอบ จำนวนข้อมูลที่ใช้ได้ทั้งหมดมี 136 ชุด คิดเป็นร้อยละ 51.32 จำแนกออกได้ดังนี้

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แจกข้อมูลทั้งหมด 90 ชุด ได้กลับคืน 63 ชุด
ข้อมูลที่ใช้ได้ 57 ชุด คิดเป็นร้อยละ 63.3

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แจกข้อมูลทั้งหมด 80 ชุด ได้กลับคืน 30 ชุด
ข้อมูลที่ใช้ได้ 27 ชุด คิดเป็นร้อยละ 33.75

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ แจกข้อมูลทั้งหมด 25 ชุด ได้กลับคืน 6 ชุด
ข้อมูลที่ใช้ได้ 6 ชุด คิดเป็นร้อยละ 24

วิทยาลัยศรีปทุม แจกข้อมูลทั้งหมด 70 ชุด ได้กลับคืน 51 ชุด
ข้อมูลที่ใช้ได้ 46 ชุด คิดเป็นร้อยละ 65.71

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

- (1) ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- (2) การทดสอบไคสแควร์ (Chi-square) เพื่อทดสอบนัยสำคัญระหว่างตัวแปรอิสระต่าง ๆ และตัวแปรตาม ตามสมมติฐาน โดยใช้ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สูตรทั่วไปของไคสแควร์ คือ (วินัส พิชาภิเศษย์, 2523:313)

$$X^2 = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c \frac{(O_{ij} - E_{ij})^2}{E_{ij}}$$

เมื่อ O_{ij} เป็นความถี่จากการสังเกตในแถวที่ i คอลัมน์ที่ j

E_{ij} เป็นความถี่คาดหวังในแถวที่ i คอลัมน์ที่ j

r เป็นจำนวนแถว

c เป็นจำนวนคอลัมน์

- (3) ค่าวีของเครมเมอร์ (Cramer's V) ในกรณีที่ต้องการทดสอบขนาดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม หลังจากทีพบนัยสำคัญทางสถิติแล้ว ประเมินได้จากค่าวีของเครมเมอร์ ถ้าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันมาก และถ้าเข้าใกล้ 0 แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันน้อย

สูตรในการคำนวณค่า Cramer's V คือ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2521:49)

$$v^2 = \frac{X^2}{N \text{ Min } (r-1, c-1)}$$

เมื่อ	X^2	เป็นค่าไคสแควร์ที่ได้จากการคำนวณ
	N	เป็นจำนวนข้อมูลทั้งหมด
	r	เป็นจำนวนแถว
	c	เป็นจำนวนคอลัมน์

ในกรณีที่ต้องการทราบทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ใช้ค่าสถิติแกมมา (Gamma) ถ้าค่าเข้าใกล้ +1 แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันสูงในทิศทางที่สอดคล้องกัน ถ้าค่าเข้าใกล้ -1 แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันสูงในทิศทางที่ตรงกันข้าม ถ้าค่าที่ได้เข้าใกล้ 0 แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันน้อย นอกจากนี้ยังใช้ค่าแกมมาในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามโดยควบคุมตัวแปรอื่นที่คาดว่าจะมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสอง (Anderson, T.R. and Morris, L., 1975 อ้างใน สมใจ ห่วงมิตร, 2529:32)

สูตรที่ใช้คำนวณ คือ $G = \frac{f_{\underline{2}} - f_{\underline{1}}}{f_{\underline{2}} + f_{\underline{1}}}$

เมื่อ	$f_{\underline{2}}$	เป็นผลรวมของผลคูณความถี่ของแต่ละช่องกับผลรวมของความถี่ทุกช่องที่อยู่ต่ำกว่าและด้านขวาของช่องหลัก
	$f_{\underline{1}}$	เป็นผลรวมของผลคูณความถี่ของแต่ละช่องกับผลรวมของความถี่ทุกช่องที่อยู่ต่ำกว่าและด้านซ้ายของช่องหลัก